

09-08-2021

EM 2021/132

Naalakkersuisut fremsætter hermed følgende beslutningsforslag i henhold til § 33 i forretningsordenen for Inatsisartut.

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Grønlands Selvstyre tilslutter sig udkast til Forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forskellige andre love (Gennemførelse af politireform, etablering af ny politiklageordning m.v.)
(Naalakkersuisoq for Boliger, Infrastruktur, Råstoffer, Justitsområdet og Ligestilling)

Begrundelse

Naalakkersuisut har modtaget udkast til Forslag til lov om ændring af retsplejelov for Grønland og forskellige andre love (Gennemførelse af politireform, etablering af ny politiklageordning m.v.).

Med dette lovforslag lægges der op til den største reform af politiets og anklagemyndighedens forhold i Grønland i nyere tid.

Lovforslaget har bl.a. til formål at reformere politiet og anklagemyndigheden, således at politikredsen organisatorisk ligestilles med de øvrige politikredse i riget. Lovforslaget bygger i den forbindelse navnlig på de ændringer, der blev gennemført i Danmark i 2007, hvor man bl.a. ændrede den organisatoriske opdeling af politiet og politiets kontakt med lokalsamfundet.

Med lovforslaget er der således taget udgangspunkt i, at de nye bestemmelser, der vedtages med lovforslaget, skal være i overensstemmelse med reglerne i den danske retsplejelov, og at der kun skal ske fravigelse af dette udgangspunkt, hvis de grønlandske forhold kan begrunde det.

De vigtigste hovedelementer i lovforslaget er følgende:

Ledelse og styring af politiet

Som det er i dag, har justitsministeren det overordnede ansvar for Grønlands Politi og er politiets øverste foresatte. Justitsministeren kan således give politimesteren i Grønland tjenestebefalinger om udførelsen af dets opgaver, og politimesterens afgørelser om politimæssige spørgsmål kan påklages til justitsministeren.

Med den foreslåede ændring vil justitsministeren fortsat være den øverste ansvarlige for politiet, men det er forudsat, at Justitsministeriets overordnede styring af politiet – i lighed med hvad der gælder for de øvrige politikredse – fremover vil ske gennem rigspolitichefen, herunder gennem en årlig direktørkontrakt. Generelle retningslinjer for politiets virksomhed vil fremover som udgangspunkt blive fastsat af rigspolitichefen, som får beføjelser med hensyn til politiets varetagelse af de politifaglige opgaver i Grønland.

Forslaget indebærer ligeledes, at titlen for den øverste chef for Grønlands Politi foreslås ændret fra “politimester” til “politidirektør”, hvorved det tydeliggøres, at de øverste chefer for de 14 politikredse formelt er ligestillede.

Politiets kontakt med lokalsamfundet

Med henblik på at opnå en yderligere styrkelse af kontakten mellem politiet og lokalsamfundet, foreslår Justitsministeriet at oprette et kredsråd, hvor den øverste ledelse hos Grønlands Politi, Naalakkersuisoq for sociale anliggender, Naalakkersuisoq for justitsområdet og borgmestrene har lejlighed til at drøfte spørgsmål af fælles interesse.

Med henblik på at fremhæve politidirektørens selvstændige ansvar for tilrettelæggelsen af politiets samarbejde med Naalakkersuisut og kommunerne, foreslås det, at politidirektøren er formand for kredsrådet.

Det foreslås, at kredsrådet skal drøfte alle spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i Grønland. Det vil navnlig være relevant at drøfte områder, hvor der er behov for at sikre sammenhæng i politiets og kommunernes opgavevaretagelse, f.eks. med hensyn til indsatsen over for truede og belastede børn og unge. Det foreslås endvidere, at kredsrådet skal drøfte organisatoriske spørgsmål af særlig betydning for lokalsamfundet, f.eks. ændringer i politiregioner og åbningstider m.v.

Efter lovforslaget skal kredsrådet endvidere drøfte kriminalitetsudviklingen og den lokale kriminalitetsforebyggelse m.v. i Grønland, og det vil ofte kunne ske på grundlag af politiets analyser af karakteren, omfanget og udviklingen i kriminalitetsproblemerne i de forskellige dele af politikredsen.

Kredsrådet skal desuden efter lovforslaget virke for, at der gives lokalbefolkningen oplysning om politiets virksomhed, herunder f.eks. om kriminalpræventive tiltag.

Det foreslås, at politidirektøren skal afgive en årlig skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i det forløbne år.

Det foreslås, at kredsrådet kan afgive udtalelser om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation, og at kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særligt skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden.

Anklagemyndighedens organisering

Som det er i dag, er de offentlige anklagere i Grønland Rigsadvokaten og politimesteren, og politimesteren er som offentlig anklagemyndighed direkte underordnet Rigsadvokaten. Det indebærer, at Rigsadvokaten fører tilsyn med politimesterens behandling af kriminalsager, ligesom Rigsadvokaten behandler klager over afgørelser truffet af politimesteren vedrørende kriminalretlig forfølgning.

Rigsadvokaten varetager således en række opgaver i forhold til Grønlands Politi, som de regionale statsadvokater varetager i forhold til de øvrige politikredse. Sammenholdt med Rigsadvokaten har statsadvokaterne derfor en meget betydelig praktisk erfaring med at varetage de opgaver, som følger af at være en overordnet myndighed for en politikreds.

Statsadvokaterne behandler således bl.a. et stort antal klager over afgørelser truffet i de øvrige politikredse, ligesom statsadvokaterne fører det almindelige legalitetstilsyn med politikredsene. En overførsel til en af statsadvokaterne vil derfor indebære en driftsmæssig fordel i forhold til behandling af de pågældende sager, ligesom der sikres en større grad af ensartethed i behandlingen i forhold til behandlingen af sager vedrørende de øvrige politikredse.

Det bemærkes i øvrigt, at det med politireformen blev forudsat, at Rigsadvokaten først og fremmest skal tage sig af generelle faglige spørgsmål og administrative opgaver inden for drift og udvikling af anklagemyndigheden

Med forslaget lægges der således op til, at en af de eksisterende regionale statsadvokater får ansvaret for de opgaver, som statsadvokaterne varetager i forhold til de øvrige politikredse, men som i forhold til Grønlands Politi varetages af Rigsadvokaten i dag.

Det foreslås samtidig, at statsadvokaterne bliver en del af de offentlige anklagere i Grønland. Statsadvokaterne vil – som i Danmark – være underordnet Rigsadvokaten og overordnet politidirektøren. Dermed ligestilles anklagemyndigheden i Grønland organisatorisk med den danske anklagemyndighed i øvrigt. Anklagemyndigheden består herefter af Rigsadvokaten, statsadvokaterne og politidirektøren.

Det bemærkes, at der med lovforslaget ikke sigtes til at ændre den nuværende praksis, hvorefter det politiuddannede personale som udgangspunkt giver møde for kredsretterne.

Der foreslås ej heller ændringer i forhold til Grønlands Politis opgaver vedrørende ankesager, idet bl.a. kendskab til de grønlandske forhold og den geografiske afstand tilsiger, at ankesagerne fortsat behandles af Grønlands Politi.

Ny politiklageordning

Denne del af lovforslaget går ud på at gennemføre en revision af reglerne om behandling af klager over politipersonale og om behandling af kriminalsager mod politipersonale.

Lovforslaget ophæver samtidig den gældende lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland.

Lovforslaget bygger i meget vidt omfang på de ændringer, der blev gennemført i den danske retsplejelov i 2010 og indebærer, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed fremover skal undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager) og efterforske kriminelle forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Det foreslås, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed (Politiklagemyndigheden) overtager politimesteren i Grønlands og Politiklagenævnet i Grønlands opgaver efter kapitel 2 og 4 i lov nr. 905 af 16. december 1998 om behandling af klager og kriminalsager vedrørende politipersonale i Grønland med at undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten (adfærdsklager).

Politiklagemyndigheden skal endvidere overtage politimesterens og Politiklagenævnet i Grønlands opgaver efter den nævnte lovs kapitel 3 og 4 med at efterforske kriminalsager mod politipersonale samt sager om personer, der er afgået ved døden eller er kommet alvorligt til skade som følge af politiets indgriben, eller mens den pågældende var i politiets varetægt. Det vil efter lovforslaget fortsat være anklagemyndigheden (efter forslaget statsadvokaten og Rigsadvokaten), der tager stilling til tiltalsspørgsmålet og i givet fald møder i retten som anklager.

Med henblik på at sikre et tilstrækkeligt kendskab til de grønlandske forhold i Politiklagemyndighedens sagsbehandling, foreslås det at oprette et råd, benævnt Rådet for Politiklagesager i Grønland, der afgiver en vejledende udtalelse om de grønlandske forhold til brug for sagens oplysning.

Endelig foreslås det, at reservebetjente også omfattes af Politiklagemyndighedens kompetence, da reservebetjentene bistår politiet i udøvelsen af den stedlige politimyndighed.

Overførsel af forvaringsdømte fra åben afdeling til forvaringsafdeling i Nuuk

Lovforslaget har endelig til formål at tilvejebringe hjemmel til, at der kan ske overførsel af forvaringsdømte, der som led i et udslusningsforløb er anbragt i åben afdeling i anstalt i Grønland, til forvaringsafdelingen i anstalten i Nuuk, hvis den forvaringsdømte viser sig uegnet til ophold i åben afdeling, eller hvis anbringelse viser sig ikke at give tilstrækkelig sikkerhed.

Bemærkninger fra Naalakkersuisut til lovforslaget

Det er centralt, at vi i Grønland har et solidt og velfungerende politi, der er tidssvarende og i stand til at løse de opgaver, det stilles. Dette beslutningsforslag er derfor endnu et skridt i retning mod en højere standard på justitsområdet.

Det er samtidig også vigtigt, at politiet har den bedst mulige kontakt og det bedst mulige samarbejde med lokalsamfundet, og derfor ser Naalakkersuisut det som en styrke, at der med lovforslaget indføres kredsråd som i Danmark. Kredsrådet skal være det centrale kontaktforum for politidirektøren, Naalakkersuisut og borgmestrene i Grønland, og politidirektøren skal hvert år udarbejde en bred lokal samarbejdsplan, som drøftes i kredsrådet.

Endelig er det vigtigt, at Den Uafhængige Politiklagemyndighed også tillægges kompetence til at undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonalets adfærd i tjenesten og til at efterforske kriminelle forhold begået af politipersonale i tjenesten, således at der sikres en uvildig undersøgelse.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for det private erhvervsliv

Ingen.

Økonomiske og administrative konsekvenser for borgerne

Ingen.

Høring

Justitsministeriet har stået for høringsprocessen, hvor relevante grønlandske myndigheder har været inddraget.

Der er udarbejdet en kommenteret oversigt over høringssvar.